

ဆေးရုံများ၌ ဆေးဝါးကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍမြှင့်တင်နိုင်ရေး  
တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းပွဲအခမ်းအနားတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာမြင့်ထွေး  
ပြောကြားခဲ့သည့်မိန့်ခွန်း ကောက်နုတ်ချက်

ဆေးဝါးတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေးမြို့။

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁၂)ရက်

- ဒီနေ့ကျင်းပပြုလုပ်တဲ့အခမ်းအနားကို ကျွန်တော်လာခြင်းဟာ University of Pharmacy ရဲ့ image ကိုလည်းမြှင့်မယ်၊ ဆေးတက္ကသိုလ်လိုပဲ as equally as important ဖြစ်အောင်လုပ်မယ်။ နောက်တစ်ခုက ဒီ pharmacist တွေရဲ့ role က မြန်မာပြည်မှာမရှိသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီ pharmacist တွေရဲ့ role ကို ဘယ်လိုတင်မလဲဆိုတာ ဆရာတို့ကအကုန်လုံး ဝိုင်းဝန်း အကြံဉာဏ်ပေးစေလိုပါတယ်။
- ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တွေမှာဆို pharmacist ဆိုတာ တော်တော်မြင့်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံမှာဆိုရင် မြင့်ပါတယ်။ မြန်မာပြည်မှာဆိုရင် မရှိပါဘူး။ အဲဒီအတွက် ကျွန်တော်တို့ အစိုးရအဖွဲ့ကိုစာတင်လိုက်ပါပြီ။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေအရ ဝန်ထမ်းအသစ်တွေ ခန့်ဖို့ ဖွဲ့စည်းပုံအသစ်တင်လိုက်ပါတယ်။ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးအဆင့်၊ လုပ်ငန်းအရာရှိ ဓါတ်မှန်/ဓါတ်ခွဲ၊ အကြော၊ ဆေးဝါးရာထူးများ တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ဖို့ အကုန်တင်ထားပါတယ်။ ဒါတွေ ကျွန်တော်အမြန်ဆုံး follow-up လုပ်မှာဖြစ်ပါတယ်။
- ခုတင်(၂၀၀)နှင့်အထက် ဆေးရုံကြီးများမှာ လုပ်ငန်းလိုအပ်ချက်အရ စုစုပေါင်း လက်ထောက် ညွှန်ကြားရေးမှူး (၁၁၄)နေရာ၊ အရာရှိ (၄၇၆)ဦး၊ pharmacist တွေက အနည်းဆုံးတော့ အရာရှိ ဖြစ်မှာဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းမှာ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးတွေ ဖြစ်မှာဖြစ်ပါတယ်။
- ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီး၊ မန္တလေးဆေးရုံကြီး၊ ခုတင်(၁၀၀)၊ ခုတင်(၂၀၀)၊ ခုတင်(၅၀၀) အဲဒီဆေးရုံ တွေမှာဆိုရင် pharmacist တွေက store management လုပ်တာအပြင် လူနာတွေ discharge လုပ်တဲ့အခါမှာ သူတို့ရဲ့ role ရှိအောင်လုပ်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ role ရှိရမယ်။ ဆိုတာက DC ticket ကိုယူကြည့်လိုက်ပါ။ ဒီဆေးဘယ်နှစ်ကြိမ်၊ ဘယ်နှစ်လုံးသောက်ရမယ်ဆိုရင် အဲဒီဆေးတွေကို အနည်းဆုံးအကျဉ်းအားဖြင့် ရှင်းပြရမှာဖြစ်ပါတယ်။ Drug interactions, early side effect ဖြစ်လာရင် ဘာပေါ်လာမလဲ ပြောရပါမယ်။ ပြောတဲ့အခါမှာလည်း တစ်ယောက်ချင်းစီပြောလို့ မရပါဘူး။ ဆေးတွေက အလွန်များတဲ့အခါကျတော့ ဆရာမတို့က တစ်ခါတည်း ဆေးတစ်ခုချင်းစီ ရဲ့ side effect ကဘာလဲ၊ early sign of side effect ကဘာလဲ၊ drug interactions ဘာရှိလဲ၊

absolute contraindication ဘာရှိတယ်ဆိုတာကို စာရွက်လေးတွေ pamphlet ပုံစံလေးနဲ့ အဆင်သင့်လုပ်ထားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အကုန်လုံးတော့ အသေးစိတ်မရှင်းပြနိုင်ဘူး၊ စာလုံးဝ မတတ်တဲ့သူမှသာ သေသေချာချာရှင်းပြပါ။ စာတတ်တဲ့သူကိုတော့ နည်းနည်းပဲပြောလိုက်ပါ။ ခင်ဗျားအနေနဲ့ ဒီဆေးသောက်မယ်ဆိုရင် ဒါပေါ်တာနဲ့ချက်ချင်းရပ်ပြီးတော့ နီးစပ်ရာဆေးရုံကို ဖြစ်ဖြစ် ချက်ချင်းအကြောင်းကြားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံး အကြောင်းမကြားနိုင်ရင်တောင် ပြင်ပဆေးခန်း (GP) ပဲဖြစ်ဖြစ် အကြောင်းကြားရမယ်၊ ချက်ချင်းဆေးကိုရပ်ရပါမယ်။ Rashes တွေပေါ်လာမယ်၊ purpura rashes တွေပေါ်လာမယ် တစ်ခုခုပေါ့လေ၊ urine output က ရုတ်တရက်ကျသွားမယ်၊ အဲဒါမျိုးတွေကို pharmacist တွေက လုပ်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

- အခုလောလောဆယ် pharmacist တွေရဲ့ ခွင့်ပြု၊ ခန့်ထား၊ လစ်လပ်အင်အား ဆေးရုံကြီးတွေမှာ ဘယ်လိုဖြစ်နေလဲ၊ ကုသရေးမှာ ဘယ်လိုဖြစ်နေလဲ၊ အဲဒါတွေကို အရင်ဖြည့်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဖြည့်တဲ့အခါမှာ တစ်ခုစဉ်းစားရမှာက သူတို့အလုပ်ဝင်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်၊ အလုပ်ဝင်ဖို့ဆိုတာ incentive ရှိမှဝင်မယ်၊ incentive မရှိရင်တော့ မဝင်ဘူးပေါ့လေ။
- ကျွန်တော်တို့ ဒီကျောင်းကြီးဆိုလို့ရှိရင် အစိုးရက အရင်းစိုက်ထုတ်ထားရပါတယ်။ ဆရာတွေ လစာပေးရတာရှိတယ်၊ ဝန်ထမ်းအိမ်ရာရှိတယ်၊ လျှပ်စစ်မီးဖိုကအစ အကုန်လုံးလုပ်ပေးထား ပါတယ်။ အဲဒီတော့ pharmacist တွေက အနည်းဆုံး အလုပ်တော့ဝင်သင့်ပါတယ်။ တစ်သက် လုံး ဝင်ခိုင်းတာမဟုတ်ပါဘူး။ (၂)နှစ် (၃)နှစ်လောက်တော့ စမ်းလုပ်ကြည့်စေလိုပါတယ်။ ပြီးမှ ကိုယ်ကြိုက်တာလုပ်ပါ။ (၃)နှစ်ဆိုရင် သူဟာနဲ့သူ လုပ်ငန်းလည်ပတ်သွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ တော့ pharmacist တွေအလုပ်ဝင်ချင်အောင် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးအဆင့်ထိ ရာထူး တိုးနိုင်အောင် လုပ်နေပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်ကတော့ ကျွန်တော်အနေနဲ့ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနဲ့ လည်း ညှိနှိုင်းထားပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာရှိတဲ့ demonstrator တွေ၊ ဟိုဘက်ကလာတဲ့ demonstrator တွေက အရာရှိမဟုတ်ပါဘူး၊ ဆရာဝန်ထဲကဆိုရင် အရာရှိတန်းဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ပညာ/ကျန်းမာမှာလည်း ဆွေးနွေးပါတယ်။ ပညာ/ကျန်းမာကော်မတီဆိုတာ အပတ်စဉ် အင်္ဂါနေ့တိုင်းမှာ ဒုတိယသမ္မတ(၁)က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပြီး ပညာရေးဝန်ကြီး ဌာန ဝန်ကြီး၊ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး၊ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး၊ PSC chairman ပါတယ်။ အဲဒီကော်မတီက နိုင်ငံခြားသွားမယ့်သူတွေကို အကုန် approve လုပ်ပေးရပါတယ်။

- ဘာသွားတွေလည်းဆိုတော့ PhD ကိုပေးတာ ဌာနတွေကိုပေးတာ အလွန်များနေပါတယ်။ PhD bid တွေအကုန်လုံးက တက္ကသိုလ်တွေကိုပေးရမှာဖြစ်ပြီး ဌာနတွေမှာ PhD မလိုပါဘူး။ ဌာနမှာ လုပ်တဲ့သူတွေက MSc လောက်ဆိုရင်ကိုရပါတယ်။ တချို့နေရာတွေပဲ PhD လိုမှာဖြစ်ပြီး အဲဒီ bid တွေကို ချတဲ့အခါမှာ တက္ကသိုလ်တွေကို ချရမှာဖြစ်ပါတယ်။ University of Pharmacy ဖြစ်ဖြစ်၊ University of Medical Technology ဖြစ်ဖြစ်၊ University of Nursing ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဆေးပဲဖြစ်ဖြစ် အဲဒါတွေလုပ်ဖို့ပြောထားပါတယ်။ အဲဒါကိုကျွန်တော် cabinet မှာလည်း ပြောပါမယ်။ အဲဒီရတဲ့ bid တွေက FERT ကပိုတာ ဘယ်ဌာနဘယ်လောက်၊ အဲဒါကိုကျွန်တော်တို့ ပြောမယ် အထက်ထိတင်ပြမှာဖြစ်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က University of Pharmacy ကို လောလောဆယ် ကျွန်တော် online တွေ လျှောက်ခွင့်ပေးထားပါတယ်။ ထိုင်းကို PhD တွေသွားတယ်၊ Prince of Songkla University သွားတယ်၊ Mahidol University သွားတယ်၊ Chulalongkorn University သွားတယ် အများကြီး ပဲ ဒါမျိုးကိုလည်းလျှောက်စေလိုပါတယ်။ ဒီမှာလုပ်တဲ့ဆရာများကလည်း မလျှောက်ခင်ကို ပါမောက္ခချုပ်ဆီက ခွင့်ပြုချက်တောင်းလိုက်ပါ။ သက်ဆိုင်ရာ ပါမောက္ခချုပ်သဘောတူရင် လျှောက် လို့ရပြီး ကျန်းမာရေးလူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဦးစီးဌာနဆီ တင်ဖို့မလိုတော့ပါဘူး။ ပါမောက္ခချုပ် အနေနဲ့က (၃)လတစ်ကြိမ် ကျန်းမာရေးလူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဆီကို list ပေးလိုက်ပါ။ ဝန်ကြီးအနေဖြင့် PhD လျှောက်ခွင့်ပေးလိုက်ပြီ၊ ဒီနေ့ကစပြီး အဲဒီဟာကို ပြောလိုက်တော့မယ်။ Rector should have full authority to give green light for application of PhD bid or MSc bid in other countries by online.
- ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံဟာ အဲဒီလိုမှမလုပ်ရင် အခြားနိုင်ငံတွေကို မမှီနိုင်ပါဘူး။ ထိုင်းနိုင်ငံမှာဆိုရင် လုပ်နေတာ အနှစ်(၅၀)လောက်ရှိပြီ၊ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံက အခုမှ (၂)နှစ်လောက်ပဲရှိသေးပါ တယ်။ အဲဒီတော့ ပါမောက္ခချုပ်တွေက ကိုယ့်လူတွေကိုခွင့်သာပြုပါ။ ကျွန်တော်တို့ အခုအစိုးရ လက်ထက်မှာဆိုလို့ရှိရင် (၂)နှစ်နဲ့ (၅)လလောက်တော့ရှိပါပြီ၊ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံခြားကို လွှတ်တာ မှာ အစည်းအဝေးတက်ခိုင်းတာရှိတယ်၊ seminar ရှိတယ်၊ study tour ရှိတယ်၊ workshop တွေရှိတယ်၊ (၆)လအောက် သင်တန်းတွေရှိတယ်၊ (၆)လအထက် training တွေရှိတယ်၊ master ရှိတယ်၊ PhD ရှိပါတယ်။ အခုလောလောဆယ် (၄,၈၀၀)လောက် လွှတ်ပြီးပါပြီ။ တချို့ကျတော့ အစည်းအဝေးတွေကို နှစ်ခါတက်ရောက်တာတွေဖြစ်မယ်၊ အကြိမ်ပေါင်း (၄,၈၀၀)လောက်ရှိနေ ပါပြီ။ နိုင်ငံခြားသွားဖို့ အခုလည်းအများကြီး အကုန်လုံးလွှတ်နေပါတယ်။

- တစ်ခုဘာပြဿနာပေါ်လဲဆိုတော့ ဆေးကုမ္ပဏီကနေလွှတ်တာကို လက်မခံဖို့ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဆေးကုမ္ပဏီကလွှတ်တာကို သွားတယ်ဆိုတာက ကျွန်တော်တို့က အရမ်းလွှတ်လို့မရပါဘူး။ တင်ဒါဆွဲလို့ရှိရင် သမ္မတရုံးညွှန်ကြားချက် ၁/၂၀၁၇ လည်းလုပ်ရတယ်။ အတိအကျလုပ်တဲ့အခါကျတော့ ပြဿနာမရှိနိုင်ပါဘူး။ ဆေးကုမ္ပဏီနှင့်သွားတာတွေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေးမှာ ethical form ထိုးခိုင်းပါတယ်။ ဒီဆေးကုမ္ပဏီကလွှတ်လို့ ဒီကုမ္ပဏီကဝယ်တဲ့ ဆေးပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဆေးပစ္စည်းပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဝယ်ဖို့ ကော်မတီမှာပါခဲ့သည်ရှိသော် unbiased လုပ်မယ် biased မပေးဘူး။ Conflict of interest မရှိဘူးဆိုတာ ထိုးခိုင်းပါတယ်။ အကယ်လို့ ဆေးကုမ္ပဏီကလွှတ်လို့သွားပြီး သူတစ်ခုခုလုပ်ရင် ဒါသူ့တာဝန်ပါပဲ၊ သူအရေးယူခံရမှာပါ။
- ဒီနေ့ဆေးဝါးတက္ကသိုလ်ကို ကျွန်တော်လာတဲ့ အဓိကအကြောင်းကတော့ role of pharmacist ကို မြှင့်ချင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကျောင်းရဲ့လိုအပ်ချက်၊ ဆရာတွေရဲ့လိုအပ်ချက်၊ လိုအပ်တာအကုန်လုံး ပြောလို့ရပါတယ်။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ တတ်နိုင်သမျှလုပ်ပေးမှာဖြစ်ပြီး EC မှာလည်း ဆက်လက်ဆွေးနွေးသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်ကတော့ enabling teaching environment ရအောင် ဘာတွေလိုလဲ ကျွန်တော်တို့ အကုန်ဖြည့်ဆည်းပေးမှာဖြစ်ပါတယ်။ Teaching learning materials တွေ support လုပ်ပါမယ်။ ကျောင်းမှာ canteen ကအစ အကုန်လုံးကြည့်ရပါမယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ဒီမှာသင်တဲ့ဆရာတွေ စိတ်ချမ်းသာမှသာလျှင် ကောင်းကောင်းသင်နိုင်ပြီးတော့ quality product ထွက်ပါမယ်။ ဆရာကိုယ်တိုင်က စိတ်ဓါတ်ကျနေရင် quality product မထွက်ပါဘူး။
- ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့ ကျန်းမာရေးလောကတိုးတက်ဖို့ဆိုတာ ဆေးကျောင်းတို့၊ pharmacist တို့၊ med-tech တို့၊ nursing တို့ရဲ့ quality of medical education က အရေးကြီးဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ production facility တွေကောင်းမှသာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ product က ကောင်းမယ်၊ quality ညံ့တယ်ဆိုရင် မကောင်းပါဘူး။ စက်ရုံ (factory) မှာလည်း ISO standard ရှိသလို ကျွန်တော်တို့ဒီမှာလည်း quality standard ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဒီလောက်ပဲပြောချင်ပါတယ်။ နောက်မှ ဆရာ/ဆရာမတို့တင်ပြပြီးမှ ထပ်ပြီးဆွေးနွေးပါမယ်လို့ပြောကြားရင်း နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။

အစည်းအဝေးတက်ရောက်သူများစာရင်း -

- ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ
- ဆေးဝါးတက္ကသိုလ် တို့မှ ပါမောက္ခချုပ်များ၊(ရန်ကုန်)နှင့် ဆေးဝါးတက္ကသိုလ်(မန္တလေး)  
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်များ၊ ပါမောက္ခ/ဌာနမှူးများ
- ဆေးဝါးတက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)နှင့် (မန္တလေး)တို့မှ ပါမောက္ခချုပ်များ၊ ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်  
များနှင့် ပါမောက္ခ/ဌာနမှူးများ
- ဆေးဝါးတက္ကသိုလ်များမှ ဆရာ၊ ဆရာမများ
- ဖိတ်ကြားထားသူများ

(ဤမိန့်ခွန်းသည် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏လက်ရေးမူမှ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)